

Nr 136.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl.; given Stockholms slott den 1 mars 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredraganden under punkterna 1:o—8:o hemställt.

GUSTAF.

John Ericsson.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 mars 1946.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, STRÄNG, ERICSSON, MOSSBERG.

Statsrådet Ericsson anmäler uppkomna frågor om understöd åt efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. och anför därvid till en början i fråga om grunderna för bestämmande av understödsbeloppen följande.

I proposition nr 5 till årets riksdag har förslag framlagts angående grunderna för omreglering av vissa enligt äldre grunder utgående tjänstepensioner. Förslaget, som föranletts av 1945 års riksdags i skrivelse nr 464 gjorda hemställan, innebär förutom viss förbättring av pensionerna jämväl teknisk uppräknings av beloppen i samband med övergång från dyrtidstillägg till rörligt tillägg. I nyssnämnda proposition nr 5 har därjämte erinrats, att 1945

års riksdag hemställt om utredning rörande förbättring jämväl av vissa äldre familjepensioner och att beredningen av denna fråga påginge inom finansdepartementet. Huruvida förslag i ämnet skulle kunna framläggas vid innevarande riksdags vårsession vore icke för det dåvarande möjligt att bedöma.

Vad i förevarande proposition föreslås i fråga om understöd till efterlevande till vissa i statens tjänst anställda personer m. fl. ansluter sig till vad hittills tillämpats i fråga om av riksdagen beviljade understöd till efterlevande. I den mån framdeles i anledning av den pågående utredningen en omreglering kan komma till stånd jämväl av enligt äldre grunder utgående familjepensioner, inberäknat av riksdagen beviljade understöd till efterlevande, torde motsvarande omreglering böra vidtagas i fråga om de i denna proposition avsedda understöden.

I fråga om understöd åt i det följande angivna personer anför föredraganden följande:

1:o.

Direktören vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall Olof Sundins änka.

Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Sundin innehaft befattning såsom direktör vid den av föreningen till minne av Konung Oscar I och Drottning Josephina drivna åkerbrukskolonien Hall under tiden 1922—1928, därvid han åtnjutit kontant avlöning jämte fri bostad med tillhörande trädgård;

att han vid sin död den 25 december 1928 efterlämnade änkan Greta Eugenia Sundin, född Alfthan, vilken är född den 22 juli 1890;

att bouppteckningen efter Sundin utvisade brist;

att änkefru Sundin efter mannens död intill våren 1943, då hon genom sjukdom blev urståndsatt till arbete, förtjänat sitt uppehälle huvudsakligen genom maskinskrivning;

samt att hon enligt ett den 17 juli 1945 utfärdat läkarintyg lider av psykisk depression.

Änkefru Sundin har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Statskontoret har under framhållande av att sökandens avlidne man icke varit anställd i statens tjänst ansett förutsättningar för beredande av familjepension av statsmedel åt hans änka icke föreligga.

Den av statskontoret åberopade omständigheten synes mig icke utgöra avgörande hinder för att pension utverkas åt änkefru Sundin. Jag vill i detta sammanhang erinra, att Kungl. Maj:t genom beslut den 1 juni 1945 beviljat årligt understöd åt änkan efter en vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall anställd skogvaktare. Även tjänstepension har i vissa fall genom riksdagens

beslut tillerkänts förutvarande befattningshavare å Hall. Med hänsyn till de i förevarande fall föreliggande omständigheterna anser jag mig böra förorda en pension av 600 kronor för år, att utgå från och med den 1 september 1945. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att direktören vid skyddshemmet åkerbrukskolonien Hall Olof Sundins änka Greta Eugenia Sundin, född Alfthan, må från och med den 1 september 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

2:o.

Avlidne landsfiskalen Anders Styvéns frånskilda hustru. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Styvén var född den 7 augusti 1883 och avled den 15 augusti 1939;

att han år 1912 ingick äktenskap med Nanny Alexandra Kindvall, född den 17 februari 1889;

att makarna i äktenskapet hade två, numera vuxna söner;

att äktenskapet upplöstes genom äktenskapsskillnad den 22 december 1930, varvid hustrun berättigades hava vårdnaden om sönerna samt att av mannen uppbära bidrag till sitt och barnens underhåll med 300 kronor för månad;

att mannen Styvén vid sitt frånfälle var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att mannen Styvén år 1933 ingick nytt äktenskap, vilket upplöstes genom hans död;

att, sedan hans änka i september 1940 ingått nytt äktenskap, henne tillkommande änkepension upphört att utgå;

att Alexandra Styvén är medellös och enligt läkarintyg på grund av sjukdom oförmögen att genom kroppsarbete försörja sig;

samt att sönerna icke äro i stånd att i fortsättningen lämna något större bidrag till moderns försörjning.

Hos Kungl. Maj:t har Alexandra Styvén, med biträdande av en av sonen Karl Åke Styvén gjord framställning, anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Statskontoret, som tillstyrkt pension, har — efter erinran om att en tidigare framställning om pension åt Alexandra Styvén av Kungl. Maj:t genom beslut den 16 februari 1940 lämnats utan bifall — anfört bland annat följande.

Sedan tidpunkten för Kungl. Maj:ts förenämnda beslut över den tidigare framställningen om pension åt Alexandra Styvén har riksdagen i flera fall beviljat pension åt frånskilda hustrur efter befattningshavare, som varit del-

ägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Då omständigheterna i det föreliggande fallet i allt väsentligt äro likartade med förhållandena i dessa av riksdagen prövade fall, anser sig statskontoret numera böra tillstyrka, att pension utverkas åt Alexandra Styvén. Pensionen torde böra bestämmas till samma belopp, som skulle tillkommit henne därest äktenskapet alltjämt varit bestående vid mannens död, eller 1 016 kronor 40 öre för år, varjämte å pensionen böra utgå rörliga tilläggsförmåner enligt samma grunder som gälla för den som åtnjuter pension i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 4 juni 1937 (nr 356).

Med hänsyn till statsmakternas beslut i vissa liknande fall anser jag mig böra förorda, att pension utverkas åt Alexandra Styvén. I fråga om pensionens storlek ansluter jag mig till statskontorets förslag. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 juli 1945 och bestridas från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidne landsfiskalen Anders Styvéns frånskilda hustru Nanny Alexandra Styvén, född Kindvall, må från och med den 1 juli 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir ogift, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 1 016 kronor 40 öre; skolande å pensionen utgå rörliga tilläggsförmåner enligt samma grunder som gälla för den, som åtnjuter pension i enlighet med bestämmelserna i kungörelsen den 4 juni 1937, nr 356.

3:o.

Förre extra ordinarie läroverksläraren Hans Larsson Nordendorphs änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Nordendorph var född den 22 juli 1865 och avled den 13 juni 1945;

att han under en tid av 15 år var anställd som lärare vid allmänna läroverk;

att han av 1930 års riksdag tillerkändes en årlig pension å 1 596 kronor;

att han vid sin död efterlämnade änkan Carla Christine Nordendorph, född Muhlig, vilken är född den 12 december 1890;

att bouppteckningen efter Nordendorph utvisade brist;

att änkefru Nordendorph har en vuxen son, som icke äger möjlighet att nämnvärt bidra till hennes försörjning;

samt att hon enligt läkarintyg på grund av sjukdom är urståndsatt att försörja sig genom eget arbete.

Änkefru Nordendorph har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Skolöverstyrelsen har, under erinran om riksdagens beslut i vissa liknande fall, hemställt om utverkande av pension åt änkefru Nordendorph.

Statskontoret har i likhet med skolöverstyrelsen ansett skäligt, att änkefru Nordendorph erhöles pension av statsmedel samt föreslagit, att pensionen med hänsyn till storleken av mannens pension måtte bestämmas till 600 kronor för år.

I likhet med myndigheterna anser jag skäligt, att pension utverkas åt änkefru Nordendorph. Beträffande pensionsbeloppet biträder jag statskontorets förslag. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 juli 1945. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre extra ordinarie läroverksläraren Hans Larsson Nordendorphs änka Carla Christine Nordendorph, född Muhlig, må från och med den 1 juli 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

4:o.

Förre föreståndaren för tekniska skolans i Stockholm gipsgjuteri Laurentius Åströms änka. Av handlingarna i ärendet jämte övriga tillgängliga uppgifter inhämtas,

att Åström var född den 2 september 1872 och avled den 26 december 1944;

att han under åren 1894—1937, fränsett ett kortare avbrott, tjänstgjorde vid tekniska skolans i Stockholms gipsgjuteri, till en början såsom gipsgjutare samt från och med den 1 september 1902 såsom underlärare och från och med den 1 oktober 1925 såsom föreståndare;

att han av 1937 års riksdag beviljades pension till ett belopp av 744 kronor för år;

att han vid sitt frånfalle efterlämnade änkan Maria Cecilia Åström, född Norlin, vilken är född den 30 maj 1898;

att bouppteckningen efter Åström utvisade en behållning av 7 683 kronor; samt att änkefru Åström enligt läkarintyg på grund av sjukdom är oförmögen till arbete för framtiden.

Änkefru Åström har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Statskontoret har — med hänsyn till sökandens levnadsålder och då det icke kunde anses styrkt, att hon för framtiden vore urståndssatt att genom arbete försörja sig — icke ansett sig kunna tillstyrka, att pension beredes sökanden.

Sedermera har änkefru Åström inkommit med ett den 14 februari 1946 dagtecknat läkarintyg angående sitt hälsotillstånd.

Med hänsyn till vad numera blivit upplyst angående änkefru Åströms hälsotillstånd samt då omständigheterna i övrigt synas ömmande anser jag mig böra förorda, att pension utverkas åt henne till ett belopp av 384 kronor för år. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 april 1945. Jag får sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre föreståndaren för tekniska skolans i Stockholm gipsgjuteri Laurentius Åströms änka Maria Cecilia Åström, född Norlin, må från och med den 1 april 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

5:o.

Förre förrådsvaktmästaren vid Kungl. teatern Carl Erik Carlssons änka.
Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Carlsson var född den 28 februari 1856 och avled den 30 mars 1940;

att han var anställd vid Kungl. teatern från år 1875 intill utgången av juni 1937, således under en tid av omkring 62 år, varav 57 år med fast anställning;

att han vid avgången från sin tjänst erhöll pension från Kungl. teaterns arbetares pensionskassa med 1 140 kronor för år;

att han vid sin död efterlämnade änkan Dina Elise Carlsson, född Wittlock, vilken är född den 11 november 1873, samt barn i ett tidigare äktenskap;

att bouppteckningen efter Carlsson utvisade en behållning av 866 kronor; samt att änkefru Carlsson enligt läkarintyg på grund av sjukdom är oförmögen att genom arbete försörja sig.

Änkefru Carlsson har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Statens pensionsanstalt har tillstyrkt pension till ett belopp av 384 kronor för år, å vilket belopp borde utgå tilläggsförmåner, efter samma grunder som i liknande fall tillämpas i fråga om efterlevande till anställningshavare i statens tjänst. Pensionsanstalten har vidare anfört, bland annat, följande.

Kungl. teaterns arbetares pensionskassa, vilken från och med den 1 januari 1943 övertagits av statens pensionsanstalt, avsåg endast beredande av tjänstepension. Med anledning av förslag av teaterpensionsutredningen i fråga om familjepension för efterlevande till pensionstagare från teaterpensionskassorna uttalade vederbörande departementschef (prop. 1943: 34, s. 31), att uppkommande sådana spörsmål borde prövas i samma ordning som eljest förekommande frågor om beviljande av pension eller understöd vid sidan av gällande bestämmelser. Teaterpensionsutredningen avsåg visserligen med sitt ifrågavarande förslag allenast sådana pensionstagare, som kvarlevde den 1 juli 1940. Att märka är emellertid att pensionerna därvid skulle utgå enligt

de för den i tjänst varande teaterpersonalen av utredningen föreslagna grunderna, vilket torde hava inneburit större pensionsförmåner, än de, vilka i allmänhet förekomma vid beviljande av pension åt efterlevande vid sidan av gällande bestämmelser. Med hänsyn härtill synes den av teaterpensionsutredningen föreslagna tidsbegränsningen icke behöva strängt tillämpas i sådana undantagsfall, där särskilda omständigheter kunna åberopas för beviljande av pension.

De krav, vilka, då fråga är om beviljande vid sidan av gällande bestämmelser av pension åt änka efter anställningshavare i statens tjänst, i allmänhet tillämpas beträffande anställningstidens längd, änkans ålder, arbetsförmåga och ekonomiska förhållanden m. m., synas i förevarande fall vara uppfyllda. Med hänsyn härtill och i betraktande av den avlidnes osedvanligt långa anställningstid får statens pensionsanstalt tillstyrka, att förslag framläggas för riksdagen om beviljande av pension åt sökanden.

Statskontoret har i likhet med pensionsanstalten tillstyrkt pension till ett belopp av 384 kronor för år samt därvid påpekat, att pensionen härigenom vid nuvarande levnadskostnadsindex efter omräkning till s. k. ny familjepension enligt kungörelsen 1939:508 jämte procentuellt tillägg och kristillägg komme att uppgå till 636 kronor 24 öre för år.

Jag ansluter mig till myndigheternas förslag. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 januari 1946. I överensstämmelse härmed hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre förrådsvaktmästaren vid Kungl. teatern Carl Erik Carlssons änka Dina Elise Carlsson, född Wittlock, må från och med den 1 januari 1946 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 384 kronor.

6:o.

Förre lantbruksingenjören Bror Emil Hildebrands änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Hildebrand var född den 22 februari 1856 och avled den 7 juni 1944;

att han antogs till lantbruksstipendiat från och med den 5 maj 1881, utnämndes till lantbruksingenjör den 11 juni 1884 och avgick med pension den 23 februari 1922;

att han icke var delägare i civilstatens änke- och pupillkassa;

att han vid sin död efterlämnade änkan Helga Hildebrand, född Fredrikson von Heine, vilken är född den 2 mars 1876, samt tre vuxna barn, därav två söner och en gift dotter;

att sönerna, av vilka den ene är advokat och den andre brandkapten, hava egna familjer och endast i begränsad utsträckning kunna bidra till kostnaderna för moderns försörjning;

att bouppteckningen efter Hildebrand utvisade brist;
samt att änkefru Hildebrand enligt läkarintyg på grund av sjukdom saknar
möjlighet att försörja sig.

Hos Kungl. Maj:t har änkefru Hildebrand anhållit att komma i åtnjutande
av pension.

Lantbruksstyrelsen har tillstyrkt pension och därvid anfört följande.

Såsom av handlingarna framgår var Hildebrand icke delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. Lantbruksstyrelsen vill emellertid erinra, att det var först i och med civilstatens pensionsinrättnings ombildning från och med år 1908 till uteslutande en änke- och pupillkassa som tillfälle överhuvud bereddes innehavare av lantbruksingenjörstjänster att på vissa villkor vinna inträde i nämnda kassa. Hildebrand torde sålunda vid nämnda tidpunkt haft möjlighet att bliva delägare i kassan, men vinnandet av sådan delaktighet torde dock med hänsyn till att han då uppnått 52 års ålder hava varit förenat med icke obetydliga utgifter i form av befordrings- m. fl. avgifter till kassan, vilka hans ekonomiska ställning icke synes hava medgivit.

Riksdagen har i flera fall beviljat pension åt efterlevande efter statstjänstemän, vilka först vid så framskriden ålder haft möjlighet inträda i av staten understödd kassa för familjepensionering, att begagnandet av denna möjlighet varit för ekonomiskt betungande för vederbörande. Så må exempelvis hänvisas till riksdagens beslut angående pension åt f. d. intendenten vid naturhistoriska riksmuseet, professorn J. Hj. Théels änka (proposition 1938: 249, bankoutskottets utlåtande nr 32, punkt 13, riksdagens skrivelse nr 195). Vid sådant förhållande och då av handlingarna i ärendet framgår, att sökanden, som uppnått en ålder av 69 år, endast äger obetydliga tillgångar och på grund av olycksfall och sjukdom icke kan genom eget arbete bidra till sitt uppehälle samt enligt uppgift icke heller kan påräkna att erhålla försörjning från sina barn, synes det lantbruksstyrelsen skäligt, att någon pension av statsmedel tillerkännes henne. Lantbruksstyrelsen vill därför tillstyrka, att framställning göres hos riksdagen om beviljande av pension åt sökanden, vilken förmån förslagsvis må bestämmas till belopp motsvarande åtminstone hälften av den pension, som skulle hava utgått till sökanden, därest hennes make varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa.

Statskontoret har tillstyrkt pension å 600 kronor för år jämte rörliga tilläggsförmåner och därvid anfört bland annat följande.

Såsom framhållits i ärendet hade änkefru Hildebrands make f. d. lantbruksingenjören B. E. Hildebrand från och med den 1 januari 1908 möjlighet att ingå såsom delägare i civilstatens änke- och pupillkassa men begagnade sig, enligt uppgift på grund av sin dåliga ekonomiska ställning — Hildebrand försattes 1914 i konkurs — icke därav. Enligt vad statskontoret funnit, hade Hildebrand, därest han inträtt i kassan den 1 januari 1908, haft att i befordrings- och tilläggsavgifter erlägga sammanlagt 3 768 kronor att fördelas på två år. Om Hildebrand vunnit delaktighet i kassan, hade änkefru Hildebrand varit berättigad till en pension å 1 308 kronor för år jämte därå belöpande dyrtidstillägg och kristillägg.

Såsom förutsättning för beviljande av pension i med det föreliggande liknande fall har som regel gällt, att ömmande omständigheter förelegat. Då änkefru Hildebrands barn synas ha den ekonomiska ställning, att de borde kunna bidra till moderns försörjning, anser statskontoret tveksamt, huru-

vida förutsättningar äro för handen för beredande av pension åt änkefru Hildebrand. Med hänsyn emellertid till mannen Hildebrands långvariga anställning i statens tjänst — mer än 40 år — samt den stora ekonomiska belastning, som inbetalandet av ifrågavarande retroaktiva avgifter vid sagda tidpunkt måste anses ha inneburit, vill statskontoret icke motsätta sig, att framställning göres till riksdagen om beredande av pension åt änkefru Hildebrand. Pensionen torde skäligen böra bestämmas till högst omkring hälften av den pension, som hon skulle hava erhållit vid delaktighet i kassan eller avrundat till 600 kronor för år jämte rörliga tilläggsförmåner enligt samma grunder som gälla för den, som åtnjuter pension enligt 1936 års allmänna familjepensionsreglemente.

För egen del är jag i likhet med statskontoret tveksam, om i förevarande fall tillräckliga skäl föreligga för att åt änkefru Hildebrand utverkas pension genom hänvändelse till riksdagen. Jag har emellertid icke velat motsätta mig att pension tillerkännes henne i enlighet med statskontorets förslag. Pensionen torde böra utgå från och med den 1 juni 1945. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre lantbruksingenjören Bror Emil Hildebrands änka Helga Hildebrand, född Fredriksson von Heine, må från och med den 1 juni 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

7:o.

Förste assistenten hos lantbruksingenjören i Skaraborgs län Carl Lundins änka. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Lundin var född den 20 september 1893 och avled den 26 augusti 1936; att han under tiden 16 maj 1919—30 september 1930 varit förordnad såsom assistent och sedan den 1 oktober 1930 till sin död såsom förste assistent hos lantbruksingenjören i Skaraborgs län;

att han vid sin död efterlämnade änkan Malin Leontina Lundin, född Johansson, vilken är född den 18 juni 1892, samt en dotter, född år 1926;

att bouppteckningen efter Lundin utvisade en behållning av 17 675 kronor; samt att änkefru Lundin enligt läkarintyg på grund av sjukdom har ned-satt arbetsförmåga.

Änkefru Lundin har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av pension.

Lantbruksstyrelsen har hemställt om utverkande av pension åt Lundin med skäligt belopp och därvid anfört huvudsakligen följande:

Lantbruksstyrelsen vill erinra, att lantbruksingenjörernas tjänstebiträden, förste assistenter och assistenter, vilka tidigare avlönades av vederbörande

förrättningsmän med vissa bidrag av statsmedel, från och med den 1 juli 1939 bereddes statsanställning såsom extra ordinarie befattningshavare — förste assistent i lönegraden Eo 17 och assistent i lönegraden Eo 15 —, i samband varmed de erhöillo tjänste- och familjepensionsrätt. Genom brev den 26 juli 1940 medgavs vidare, att de tjänstebiträden, som sålunda övergått till extra ordinarie anställning, finge såsom tjänstår för pension enligt civila tjänstepensionsreglementet tillgodoräkna två tredjedelar av den tid, varunder de före den 1 juli 1939 innehaft anställning såsom tjänstebitråde hos lantbruksingenjör. Genom beslut av 1945 års riksdag har nu ifrågakvarande personal i samband med att lantbruksingenjörorganisationen helt förstatligats från och med den 1 juli 1945 överförts till ordinarie stat med placering i lönegraden A 19 för förste assistent och i lönegraden A 16 för assistent.

Enär Lundin avlidit före den 1 juli 1939, vid vilken tidpunkt förste assistenter och assistenter erhöillo extra ordinarie anställning, hade han icke hunnit förvärva familjepensionsrätt. Lantbruksstyrelsen vill emellertid erinra, att riksdagen i ett likartat fall beviljat understöd åt efterlevande. Genom beslut av 1943 års riksdag (bankoutskottets utlåtande nr 33, p. 10) tillerkändes nämligen lantmäteritekniska biträdet A. J. Svenssons son ett årligt uppfostningsbidrag av 300 kronor. Av motiven till nämnda beslut framgår, att Svenssons efterlämnade änka icke ansetts kunna beviljas någon pension, emedan hon uppnått en levnadsålder av allenast 28 år och icke vore oförmögen att genom arbete försörja sig. Då anställnings- och avlöningsförhållandena för de lantmäteritekniska biträdena i stort sett äro likartade med dem, som före den 1 juli 1939 gällde för förste assistenter och assistenter hos lantbruksingenjörerna, och då sökanden, som är 53 år, efter undergången operation för framtiden har fått sin arbetsförmåga i väsentlig grad nedsatt, synes det lantbruksstyrelsen skäligt, att någon pension tillerkännes henne.

Statskontoret har i likhet med lantbruksstyrelsen ansett i och för sig skäligt, att pension bereddes änkefru Lundin, därest omständigheterna i övrigt motiverade att pension beviljades. Då hon emellertid icke vore mer än 53 år gammal och av i ärendet föreliggande läkarintyg icke kunde anses tillfullo styrkt, att hon vore oförmögen att genom arbete försörja sig, har ämbetsverket funnit sig för närvarande icke kunna tillstyrka pension åt henne. För den händelse en pension likväl ansåges böra ifrågakomma, borde densamma bestämmas till ett belopp av 600 kronor för år.

Med hänsyn till de föreliggande omständigheterna vill jag icke motsätta mig, att pension utverkas åt änkefru Lundin. Pensionen torde böra bestämmas till det av statskontoret ifrågasatta beloppet och utgå från och med den 1 september 1945. Jag hemställer fördenskull, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förste assistenten hos lantbruksingenjören i Skaraborgs län Carl Lundins änka Malin Leontina Lundin, född Johanson, må från och med den 1 september 1945 under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära en årlig pension av 600 kronor.

8:o.

Förre torvingenjören Lars Jönssons änka och barn. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Jönsson var född den 5 januari 1880 och avled den 16 mars 1944;

att han innehaft statliga förordnanden såsom torvassistent och torvingenjör under tiden 1 juli 1907—30 juni 1923 samt varit förordnad att för kommerskollegiets räkning verkställa vissa torvströundersökningar under tidsperioderna 1 juli 1923—30 juni 1924, 15 september—30 oktober 1924 och 21 mars—20 november 1925;

att han år 1927 anställdes som vägmästare i Torna vägdistrikt, från vilken anställning han den 1 februari 1943 avgick med pension;

att vägdistriktet icke ombesörjt familjepension åt Jönssons efterlevande;

att Jönsson under tiden 14 augusti 1941—3 augusti 1943 var av kommerskollegium förordnad att verkställa 68 förrättningar såsom legitimerad torvtekniker, omfattande sammanlagt 377 arbetsdagar;

att han vid sitt frånfälle efterlämnade änkan Märta Jönsson, född Olsson, som är född år 1901, samt tre barn, av vilka en son är född år 1926, dottern Arna Gunnel Larsdotter den 13 mars 1928 och dottern Görel Anita den 16 mars 1941;

att den yngsta dottern enligt läkarintyg lider av höggradigt medfött hjärtfel och är i behov av särskilt omsorgsfull vård;

samt att bouppteckningen utvisade en brist i boet å över 6 000 kronor.

Änkefru Jönsson har i en till finansdepartementet den 31 augusti 1945 inkommen skrift anhållit om pension.

Kommerskollegium har tillstyrkt utverkande av största möjliga pension till änkefru Jönsson och därvid erinrat, att i vissa tidigare fall efter proposition till riksdagen, pension beviljats efterlevande efter torvingenjörer. *Kommerskollegium* har vidare anfört:

Vid 1945 års riksdag väcktes i motion nr 414 i andra kammaren fråga om pension åt änkefru Jönsson, varvid ärendet synes hava behandlats endast såsom avseende pension på grund av Jönssons 16-åriga anställning vid vägväsendet. Motionen avlogs av principiella skäl, vilka hade avseende enbart på anställningen som vägmästare. Jönssons arbetsinsats som torvingenjör var emellertid av den art och tidslängd, att kollegium finner den böra utgöra grund för skäligen pensionsanspråk från hans efterlevande.

Såsom framgår av handlingarna var Jönssons bo gäldbundet samt är på grund av sjukdom den yngsta dotterns vårdnadsbehov synnerligen stort och utgör tydligen ett hinder för fru Jönssons förmåga att försörja sig och sina barn.

På grund härav och under hänvisning till den utredning, som förebragts i samband med ovannämnda motion vid innevarande års riksdag, får kollegium hemställa om åtgärds vidtagande för beredande av största möjliga pension åt fru Jönsson. Beträffande pensionens belopp får kollegium uttala, att om fortfarande principiella skäl utgöra hinder för att bevilja fru Jönss-

son pension jämväl på grund av mannens anställning vid vägväsendet, hela den tid, varunder han utfört torvteknikeruppdrag, synes böra tillgodoräknas som tjänstår vid beräkandet av nu förevarande familjepension.

Statskontoret har tillstyrkt understöd åt yngsta dottern Görel Anita och därvid anfört bland annat följande.

Jönssons sammanlagda anställningstid i statens tjänst uppgår till 18 år 9 månader 27 dagar. I betraktande härav och då Jönsson under anställning såsom vägmästare fullgjort arbete i det allmännas tjänst, anser statskontoret skäligt, att hans efterlevande erhålla understöd av statsmedel.

Av vad kommerskollegium i ärendet anfört framgår, att änkefru Jönsson icke är mer än 45 år gammal men att hon på grund av att hennes 4 1/2 år gamla dotter är sjuklig och i behov av särskilt omsorgsfull vård har stora svårigheter att genom eget arbete försörja sig. Med hänsyn till änkefru Jönssons ålder anser sig statskontoret likväl icke kunna tillstyrka, att understöd för närvarande beredes henne. Ämbetsverket har däremot icke något att erinra mot att sagda dotter erhåller ett årligt understöd å förslagsvis 384 kronor. Understödet torde emellertid böra givas provisorisk karaktär i avvaktan på de bestämmelser, som efter närmare utredning kunna komma att utfärdas angående familjepension åt efterlevande till anställningshavare eller förutvarande anställningshavare hos vägdistrikt.

För egen del anser jag med hänsyn till omständigheterna i förevarande fall skäligt, att någon pension tillerkännes änkefru Jönsson. Jag finner mig dock härvid icke böra för närvarande förordna högre belopp än 408 kronor för år. Mot det av statskontoret föreslagna understödet å 384 kronor åt den yngre av de båda döttrarna har jag icke funnit anledning till erinran. Jag vill emellertid framhålla, att motsvarande understöd synes mig böra tillerkännas även den äldre dottern, som vid faderns frånfalle var 16 år gammal, för tiden intill utgången av år 1946, varunder hon fyller 18 år. Tillräcklig anledning att, på sätt statskontoret förordat, giva nu avsedda understöd provisorisk karaktär med hänsyn till eventuella bestämmelser om familjepension till efterlevande till förutvarande anställningshavare hos vägdistrikt synes mig icke i nuvarande läge föreligga. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre torvingenjören Lars Jönssons änka Märta Jönsson, född Olsson, samt makarnas minderåriga döttrar Arna Gunnel Larsdotter och Görel Anita må från och med den 1 april 1944 från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära, änkan en årlig pension av 408 kronor under sin återstående livstid, så länge hon förblir änka, samt döttrarna vardera ett årligt uppfostringsbidrag å 384 kronor till och med utgången av det kalenderår, varunder de uppnå 18 års ålder.

Vad föredraganden sålunda under punkterna 1:o—8:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Erik Westerlind.
